

Asia: VN/1088/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon keskeinen sisältö

Rautavaaran kunta kiittää lausuntopyynnöstä. Rautavaaran hyvinvointilautakunta lausuu lausuntonaan seuraavaa koskien ehdotusta lukukausimaksujen käyttöönottamisesta EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville lukiolaisille:

Rautavaaran kunta ei kannata lukukausimaksujen käyttöönottoa, sillä ehdotus vaarantaa pienten lukioden tulevaisuuden ja heikentää koulutuksen saavutettavuutta koko maassa.

Rautavaaran lukio, kuten monet muutkin maaseudulla sijaitsevat oppilaitokset, hyötyy merkittävästi kansainvälisistä opiskelijoista. Maksuttomuus on ollut keskeinen vetovoimatekijä EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville nuorille, jotka ovat valinneet Suomen jatko-opintojensa kohdemaaksi. Lukukausimaksujen käyttöönotto todennäköisesti vähentäisi merkittävästi näiden opiskelijoiden määrää, mikä vaikuttaisi suoraan lukion elinvoimaisuuteen. Euroopan rehtorijärjestö ESHAn tuoreen selvityksen mukaan EU- ja ETA-alueen ulkopuolisilla kansalliskielellä opiskelevilla lukiolaisilla ei ole lukukausimaksuja missään Euroopan maassa. Euroopassa kansainvälisten opiskelijoiden potentiaali väestö- ja osaamisvajeen korjaamisessa ymmärretään siis laajalti.

Rautavaaran lukion opiskelijamäärän ennustetaan vähenevän lähivuosina merkittävästi ikäryhmien pienenemyessä. Lukion elinvoimaisuuden säilyttämiseksi oman kunnan nuorten lisäksi opiskelijoita tarvitaan myös muualta. Kansainväliset opiskelijat auttaisivat osaltaan säilyttämään lukion toiminnan ja samalla turvaamaan myös alueen vetovoiman ja elinvoiman erityisesti lapsiperheiden näkökulmasta.

Esitetty valtionosuusjärjestelmän muutos, jossa EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevat opiskelijat eivät toisi kunnalle valtionosuutta, heikentäisi merkittävästi lukion rahoitus pohjaa. Tämä vaikeuttaisi kunnan mahdollisuuksia ylläpitää omaa lukiota. Lukio on ensiarvoisen tärkeä myös laadukkaan perusopetuksen varmistamiseksi. Perusopetuksen tuntikehys ei yksin riitä kattamaan opetushenkilöstön opetusvelvollisuuden tuntimääriä ja tekee pätevän opetushenkilöstön rekrytoinnin kuntaan erittäin vaikeaksi.

Rautavaaran kunta katsoo myös, että ehdotus lukukausimaksujen käyttöönotosta on alueellisesti eriarvoistava ja ristiriidassa koulutuksen saavutettavuuden, kansainvälistymisen ja alueellisen elinvoiman tavoitteiden kanssa.

Oman lukion puuttumisella olisi kielteisiä, sekä yksilöihin että Rautavaaran kuntaan kohdistuvia, vaikutuksia. Lukion puuttuminen paikkakunnalta tarkoittaisi alueemme nuorille sitä, että peruskoulun jälkeen kaikkien olisi lähdettävä opiskelemaan pitkien etäisyyksien päähän, pois omalta kotipaikkakunnalta. Lähimmät toisen asteen oppilaitokset sijaitsevat vähintään 50 kilometrin päässä Rautavaarasta.

Esitys ei tunnista riittävästi alueellista monimuotoisuutta eikä kunnallista kontekstia, jossa palveluja tosiasiallisesti tuotetaan. Kunnallisten olosuhteiden vaihtelu (esim. väestörakenne, välimatkat, osaaajapula) on keskeinen tekijä toimivien ratkaisujen kehittämisessä – nyt esityksessä lähestytään asiaa liiaksi valtakunnallisesta ja yhdenmukaistavasta näkökulmasta. Kunnan näkökulmasta valmistelussa olisi ollut tarpeen tehdä tiiviimpää yhteistyötä erityisesti maaseutukuntien kanssa. Nyt esitys ei riittävästi perustu kuntakentän kokemuksiin tai näkemyksiin – tämä heikentää sen käytännön toteuttamiskelpoisuutta.

Suomi tarvitsee kansainvälisiä, motivoituneita nuoria, jotka kouluttautuvat ja juurtuvat tänne. Suomessa suomenkielisen lukion käyneet opiskelijat sitoutuvat vahvasti jatko-opintoihin ja työelämään Suomessa. Lukukausimaksujen käyttöönotto kaventaisi tätä potentiaalia ja olisi ristiriidassa kansainvälistymistavoitteiden kanssa.

Rautavaaran kunnassa kansainväliset nuoret nähdään rikkautena ja heistä halutaan pitää hyvää huolta. Rautavaaralla kansainvälisille lukiolaisille on järjestetty monipuolisia tukitoimia, jotka mahdollistavat sujuvan arjen asumisen ja opiskelun ohella. Kunta on mm. nimennyt kansainvälisten asioiden hoitamiseen hyvinvointi- ja kotoutumiskoordinaattorin, joka tukee nuoria käytännön asioissa, kuten asumiseen, opiskeluun ja jokapäiväiseen elämään liittyvissä kysymyksissä. Kotoutumista on tuettu myös laajasti yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. Rautavaaran kunta tarjoaa vieraspaikkakuntalaisille opiskelijoille myös maksuttoman asumisen sekä järjestää monipuolisesti toimintaa ja tukea myös vapaa-ajalla.

Kansainvälisten lukiolaisten osuus Suomen kaikista lukiolaisista edelleen varsin pieni. Koko maan tasolla EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevia kansainvälisiä lukiolaisia on vain joitakin satoja. Pienessä kouluyhteisössä kuitenkin jokainen opiskelija on tärkeä. Noin 60:ssä maaseutulukiossamme on kansainvälisiä opiskelijoita EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta. Rautavaaran lukiossa kansainvälisten opiskelijoiden osuus on noin kolmasosa lukion opiskelijamäärästä. Kansainväliset nuoret tuovat mukanaan uusia näkökulmia, kieliä ja kulttuurista vuorovaikutusta. Lukiokentällä kansainvälisiä opiskelijoita ei nähdä ongelmana, vaan arkea rikastuttavana ja koulun elinvoimaa vahvistavana voimavarana. Meille jokainen opiskelija on lukion tulevaisuuden kannalta merkityksellinen.

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Lausuntonne koskien rahoituslain muutoksia

-

Lausuntonne koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta

-

Lausuntonne koskien tiedonvaihto-oikeuksia

-

Kavilo Silja

Rautavaaran kunta - Rautavaaran hyvinvointilautakunta ja Rautavaaran
lukio